

Kabinet Zaštitnika 020/241-642
Savjetnici 020/225-395
Centrala 020/225-395
Fax: 020/241-642
E-mail: ombudsman@t-com.me
www.ombudsman.co.me

Broj: 01- 157/23-14
Podgorica, 8.8.2023. godine
MB

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, u skladu sa odredbom člana 41 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Službeni list CG" br. 42/2011, 32/2014 i 21/17) i člana 41 Pravila o radu Zaštitnika/ce ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Službeni list CG", br. 53/14), nakon sprovedenog ispitnog postupka po pritužbi XX, daje

M I Š L J E N J E

I Uvod

1. Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore je, shodno članu 28 stav 2 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore, nakon emitovanog video zapisa u medijima 21.2.2023. godine, a povodom postupanja policijskih službenika na Graničnom prelazu Sukobin – Muričani, po sopstvenoj inicijativi pokrenuo postupak radi ispitivanja povrede prava državljanina Republike Albanije, prema kojima su policijski službenici na tom Graničnom prelazu postupali.

U skladu sa članom 28 stavom 3 navedenog Zakona, radi sprovodenja postupka pred institucijom Zaštitnika, tražena je i dobijena saglasnost lica prema kojem je postupano – državljanina Republike Albanije XX.

U odnosu na predmetni događaj podnosič je, u bitnom naveo: da događaj prati tri slučaja nasilja koja su se dogodila na GP Sukobin – Muričani između policajaca i njegove porodice; da je prvi slučaj nasilje prema njemu; da, kao što se jasno vidi na snimku, desilo se nasilje policajca prema njemu iako ga nije vrijedao niti se suprostavio njegovim naredbama, već da je samo pitao zašto se to dešava; da je drugi slučaj nasilje nad njegovim sinom XY; da je taj čin kratko prikazan na snimku, ali da su ga izvukli iz auta i spustili na zemlju jer je snimao radnju; da, kada su ih pretresali, udarili su ih bez razloga i objašnjenja; da se treći slučaj odnosi na njegovu suprugu XZ gdje se jasno vidi da se onesvijestila zbog cijelog incidenta koji se desio; da su više puta pokušavali da joj uzmu telefon te da su vršili pritisak na nju da od nje dobiju video zapis.

Uz saglasnost je dostavio i video zapise na kojima su snimljeni opisani događaji.

II Postupanje Zaštitnika

2. U cilju utvrđivanja relevantnih činjenica i okolnosti, Zaštitnik je analizirao video zapise dostupne u medijima kao i video zapise koje je dostavio podnosič pritužbe.

2.1. Analizirajući prvi zapis, jasno se vidi da podnosič pritužbe ne pruža nikakav otpor policijskom službeniku i da diže ruke koja radnja pokazuje da nema namjeru da pruži otpor, pritom umjerenim tonom se obraćajući policijskom službeniku, te da ga policijski službenik, udara i hvata otvorenom šakom u predjelu lica upućujući mu riječi: „koliko možeš da pričaš“, a zatim i „kako bih mu vilicu slomio“, pritom stežući ga otvorenom šakom za lice par sekundi. Takođe, jasno se zapaža da je službenik u tom trenutku od strane drugog službenika upozoren da se radnja snima, na šta odgovara „neka snima“, te da neki od policijskih službenika govori osobi koja snima, a koja se nalazi na mjestu suvozača u vozilu da „ostavi telefon“, pokušavajući da toj osobi istrgne telefon iz ruku.

2.2. Analizirajući drugi zapis Zaštitnik zapaža da policijski službenik pokušava da podnosioca pritužbe koji je bio vezan sigurnosnim pojasmom, izvuče iz vozila hvatajući ga objema rukama za tijelo i čupajući ga, pritom ga hvatajući lijevom rukom u predjelu glave, iako je lice vezano sigurnosnim pojasmom zbog čega službenik ne uspijeva u namjeri da lice izvuče iz vozila.

2.3. Analizirajući treći dostupan zapis, jasno se vidi da policijski službenik izvlači podnosioca pritužbe iz vozila, hvatajući ga za okovratnik gornjeg dijela garderobe, te da ga gura i vuče kako bi podnositelj pritužbe išao ispred njega. Dalje se vidi da taj policijski službenik lice odvodi do drugog vozila, koje se nalazilo parkirano u blizini mjesta događaja, gdje nastavljaju sa preduzimanjem radnji – radnjom pregleda, pritom gurnuvši lice jako na vozilo i obraćajući mu se povиšenim tonom, upućujući mu više puta riječi „ćuti, ćuti“, gdje ga isti policijski službenik hvata opet otvorenom šakom u predjelu dijela lica i stežući ga.

2.4. Analizirajući četvrti dostupan zapis, jasno se vidi da osoba ženskog pola, leži na prednjem dijelu vozila podnosioca pritužbe u očigledno pogoršanom zdravstvenom stanju, te da joj daju vodu za piće kako bi joj bilo bolje. Kako se iz video zapisa uočava, nju za gornji dio tijela drži nepoznata osoba muškog pola, dok joj vodu dodaje nepoznata ženska osoba (prepostavka je da su to osobe koje su se slučajno zadesili na licu mjesta).

3. Analizirajući video zapise sa nadzornih kamera sa graničnog prelaza Sukobin-Murićani, koji su dostavljeni od strane Odjeljenja za unutrašnju kontrolu policije, Zaštitnik konstatiše sljedeće:

3.1. Na snimku koji je izuzet sa kamere označene kao PTZ-02, konstatiše se: da je bila pojačana gužva u saobraćaju na ovom GP; da se formirala kolona automobila; da je nekoliko motornih vozila, kao i motociklista izvršilo zaobilazeњe kolone (više motornih vozila) preko pune linije; da se vozilo u kojem se nalazi podnositelj pritužbe, nalazi na suprotnoj kolovoznoj traci, te da dvije osobe obučene u civilnu odjeću (iz spisa predmeta proizilazi da su to policijski službenici YY i YZ) prilaze do vozila (događaj snimljen kamerom sa veće udaljenosti) i razgovaraju sa podnositeljem pritužbe; da se nakon razgovora, vozilo vraća u svoju kolovoznu traku i nastavlja put dok se policijski službenici vraćaju u svoje vozilo, zaobilaze kolonu i dolaze do graničnog prelaza; da se u narednom momentu ta dva policijska službenika, kao i jedan od uniformisanih policijskih službenika upućuju prema vozilu podnosioca pritužbe; da policijski službenik u uniformi, daje znak podnositelju pritužbe da izade iz kolone pokazujući mu više puta da se uputi na ka graničnom prelazu, što podnositelj pritužbe odbija; da u narednom momentu policijski službenik otvara vrata vozača te da tada prilaze i dva policijska službenika u civilu; da se podnositelj pritužbe vraća u svoju kolovoznu traku; da tada izlazi suvozač iz vozila ostvarujući komunikaciju sa službenicima; da policijski službenik u uniformi, gestikuliše kolegama da dođu na mjesto događaja; da policijska službenica koja je pritrčala, takođe gestikuliše kolegama da priđu, tražeći podršku kolega; da podnositelj pritužbe kreće kako bi pomjerio vozilo, koje je dijelom ostalo na suprotnoj kol.traci kako bi odblokirao saobraćaj i da staje u kolonu iza drugih vozila; da podnositelj pritužbe, ne postupa po naređenjima policijskog službenika da pomjeri vozilo na posebno mjesto radi dalje provjere; da u jednom momentu policijski službenik, koji je prišao do suvozača (dovodeći u vezu analizu drugih dostupnih video zapisa, zaključuje se da je to momenat kada je otet telefon kojim je sniman jedan dio događaja) bez izdatog jasnog upozorenja i naređenja da se prestane sa snimanjem, otima istom telefon; da u narednom momentu, sa strane vozača, policijski službenik otvara vrata vozila i pokušava da izvuče vozača iz vozila; da tada drugi policijski službenik izvlači suvozača iz vozila, koji pada na tlo; da suvozač nije pružao aktivni otpor; da policijski službenik koji je postupao prema vozaču izvlači vozača iz vozila, gura ga i na kraju grubo prislanja na vozilo koje se nalazilo u neposrednoj blizini, radi vršenja pregleda; da dovode suvozača do mesta gdje se vrši pregled vozača i preduzimaju iste radnje prema njemu; da tada dovode ta dva lica do službenih prostorija; da jedan dio građana negoduje zbog samog incidenta, te da jedan od policijskih službenika ulazi u vozilo i pomjera vozilo radi redovnog odvijanja saobraćaja, u kojem su se nalazile saputnice, čerka i supruga podnosioca pritužbe.

3.2. Na video zapisu koji je izuzet sa kamere označene kao PTZ-01, se konstatiše: da je vozilo podnosioca pritužbe pomjereno u neposrednoj blizini graničnog prelaza, kako ne bi ometao

funkcionisanje saobraćaja, te da je vozilom upravlja policijski službenik; da policijski službenici obavljaju komunikaciju sa saputnicama koje su se nalazila u vozilu na zadnjem sjedištu; da su izvršili radnju legitimisanja tih osoba; da u jednom momentu prilazi osoba mlađe dobi koja je bila saputnik u vozilu (sin podnosioca pritužbe) i da u narednom momentu prilazi starija osoba (podnosiac pritužbe) vozilu, te da sva lica koja su bila saputnici u vozilu nastavljaju kretanje i prelaze državnu granicu.

3.3. Na video zapisu sa kamere označene kao SK 02 zabilježen je već opisani događaj (kao sa kamere PTZ-02), uz razliku da je isti snimljen iz drugog (nepovoljnijeg) ugla te se sa istog potvrđuje da su policijski službenici YY kao i YZ, zaobišli kolonu i prišli do samog graničnog prelaza, nakon čega razgovaraju sa policijskim službenikom koji je u uniformi, i upućuju se prema vozilu podnosioca pritužbe.

3.4. Na video zapisu sa kamere koja je označena kao SK 01, konstatuje se: da se podnosiac pritužbe i njegov sin dovode u službene prostorije; da su podnosiac pritužbe kao i njegov sin, dovedeni u iste, pod faktičkom kontrolom PS; da su podnosioc pritužbe držali za ruku, dok su njegovog sina uhvatili za okovratnik majice i vukli ga, pritom držeći ga za desnu ruku; da tom prilikom nijedno od ta dva lica nije pružalo bilo kakav otpor; da su se tu nalazili i policijski službenici Republike Albanije, te da su nakon 28 minuta lica izašla iz sl.prostorija i uputili se prema svom vozilu.

3.5. Na snimku sa kamere SK 04, konstatuje se: da su policijski službenici YY i YZ, stigli na GP prelaz i izašli iz vozila radi preduzimanja sl. radnji kao i da su prešli GP, i ušli u Republiku Albaniju (**pretpostavlja se da nijesu evidentirani kroz sistem, na šta ukazuje snimak gdje se vidi brzi odlazak vozila bez zaustavljanja kao i snimak sa kamere SK 05 na kojoj se vidi kako navedeno vozilo prolazi bez zaustavljanja**).

3.6. Na zapisu izuzetom sa kamere SK 05, osim navedenog, se vidi da je podnosiac pritužbe, odmah nakon incidentne situacije, prošao kontrolu i napustio državu Crnu Goru.

4. Radi sprovođenja ispitnog postupka, Zaštitnik je aktom br. 01-157/23-1 od 22.2.2023. godine, u skladu sa odredbama člana 35 stav 2 i člana 36 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore, zatražio izjašnjenje od strane Uprave policije o postupanju službenika Uprave policije u konkretnom slučaju, kao i cijelokupnu dokumentaciju sačinjenu tim povodom.

Regionalni centar granične policije „Jug“ je dopisom br. 55-074/23-2051 od 13. marta 2023. godine, dostavio Izvještaj o postupanju policijskih službenika iz sastava StGP I – Ulcinj prema državljanima Republike Albanije br. 55-239/23-501/1 od dana 23.1.2023. godine. U izjašnjenju su naveli da su od strane policijskih službenika RCGP Jug, shodno nadležnostima, sprovedene mjere i radnje na prikupljanju materijalnih dokaza i da je pokrenuta inicijativa za prikupljanje obaveštenja/izjašnjenja državljana Republike Albanije, a cilju preduzimanja mjera i radnji prema policijskim službenicima (koji su identifikovani kao učesnici predmetnog događaja) u skladu sa Zakonom o unutrašnjim poslovima.

4.1. U izvještaju, koji potpisuje Viši policijski inspektor I klase XX, se u bitnom navodi: da je 15.1.2023.godine, dobio usmeni nalog kako bi izvršio provjeru u vezi događaja koji se odnosi na postupanje policijskih službenika Stanice granične policije I - Ulcinj (StGP I – Ulcinj) prema državljanima Republike Albanije, koji se tog dana dogodilo na zajedničkom graničnom prelazu Sukobin – Muričani, kojom prilikom su, osim uniformisanih policijskih službenika, učestvovali i policijski službenici u civilu; da, nakon što je upoznat o navedenom, istog dana je pozvao šefa smjene operativnog dežurstva u RCGP Jug i zatražio povratnu informaciju da li je tokom dana na ZGP Sukobin – Muričani, došlo do primjene sredstava prinude od strane policijskih službenika StGP I –Ulcinj i ako jeste pod kojim okolnostima, prema kome i koji je ishod postupka; da je dobio povratnu informaciju da tokom njegove smjene (koja je započeta u 07:00 časova) u vezi navedenog nije dobijao nikakvo obaveštenje od PS iz StGP I – Ulcinj, te da sličan događaj nije evidentiran ni od strane prethodnog šefa smjene operativnog dežurstva u RCGP Jug, koji mu je predao smjenu.

Dalje je navedeno: da je po dobijenoj informaciji šefa operativnog dežurstva, u RCGP Jug, pozvao telefonskim putem YY, i obavijestio ga o predmetu interesovanja i informaciji koju je dobio; da ga je YY

obavijestio da su se, tog dana, on i YZ i njihove supruge, sa privatnim vozilom, uputili prema Skadru, i da su u koloni dok su čekali, primjetili dva motorna vozila koja su se izdvojila iz kolone i zaustavila u lijevoj traci, blokirajući saobraćaj iz suprotnog smjera; da su, uvidjevši to, prišli do ta dva vozila, legitimisali se službenom legitimacijom prema vozačima predmetnih motornih vozila i od istih zahtijevali da se vrate u desnu kolovoznu traku, što je vozač jednog vozila i učinio, dok je vozač drugog motornog vozila to ignorisao, kao i lice koje je naknadno sjelo na mjesto vozača; da su kasnije pozvali i policijske službenike sa ZGP Sukobin – Muričani, koji ni nakon više pokušaja nijesu uspjeli da od vozača na uvid dobiju njegova lična dokumenta, pri čemu je odbijao da motorno vozilo preveze na mjesto na graničnom prelazu koje je predviđeno za vršenje dalje kontrole, te da su zbog navedenog bili prinuđeni da vozača i suočaća predmetnog motornog vozila sprovedu do službenih prostorija na graničnom prelazu, gdje su u prisustvu vođe smjene iz sastava Granične policije Republike Albanije, obavili razgovor sa istima i upoznali ih u vezi prekršaja koji su počinili i njihovoj obavezi da se trebaju pridržavati „zakona države Crne Gore“.

Takođe je navedeno: da su tokom razgovora saznali da je vozač profesor iz Tirane; da se prisutnim policijskim službenicima izvinio zbog njegovog prethodnog ponašanja; da ga je YY dalje obavijestio da su ova dva lica upozorena i opomenuta zbog učinjenog prekršaja; da nijesu imali primjedbe na postupanje policijskih službenika StGP I – Ulcinj; da su nakon obavljenog razgovora u službenim prostorijama napustili teritoriju Crne Gore; da tokom postupanja prema ova dva lica nije bilo upotrebe sredstava prinude; da je bila gužva na graničnom prelazu i da su ostali putnici negodovali zbog postupanja prema ovim licima, te da je situacija bila neugodna, ali da nije došlo do narušavanja javnog reda i mira niti ugrožavanja policijskih službenika.

Dalje se navodi: da je obavijestio YY da sačine neophodnu dokumentaciju u vezi predmetnog događaja kao i da je potrebno sačiniti sažetu informaciju i istu dostaviti na e-mali RCGP Jug, što je kasnije i učinjeno; da je dana 17,18. i 20. januara, ostvaren uvid i izuzimanje dokumentacije iz StGP I – Ulcinj za dan 15.1.2023. godine i dokumentacije koja je u vezi predmetnog događaja sačinjena od strane policijskih službenika StGP I – Ulcinj, te da je ostvaren uvid u sistem video nadzora koji je instaliran na graničnom prelazu Sukobin – Muričani i konstatacije u vezi sa istim iz kojih se, između ostalog zaključuje, da u patrolnom listu br. 123 za dan 15.1.2023. godine, u vremenu od 08:00-20:00 časova, u publici registrovani događaji i preduzete mjere nije evidentiran predmetni događaj i nijesu evidentirane preduzete mjere u vezi istog.

Takođe su u izveštaju navedene sve službene zabilješke koje su dali policijski službenici, kao i zaključci na osnovu istih i to: da osim sl. zab. i inicijalne informacije na osnovu koje je sačinjeno saopštenje za javnost, u StGP I- Ulcinj, za konkretni događaj, nijesu sačinjena nikakva druga službena akta; da su policijski službenici uočili vozača dva motorna vozila koji su počinili prekršaj iz ZOBS-a na putevima na način što su preko neprekidne razdjelne linije na kolovozu, započeli i izvršili obilazak dijela kolone vozila; da su se policijski službenici legitimisali sa službenom legitimacijom u skladu sa Zakonom o unutrašnjim poslovima; da su policijski službenici više puta od vozača motornog vozila oznaka ....., zahtijevali davanje na uvid njegovih ličnih dokumenata, što je on uporno odbijao; da nije poznato da li su policijski službenici upozorili vozača u skladu sa Zakonom o unutrašnjim poslovima da nedavanjem ličnih dokumenata sprječava policijskog službenika u vršenju službene radnje i da navedenim dolazi u prekršajnu odgovornost po Zakonu o javnom redu i miru i Zakonu o graničnoj kontroli; da se u sl. zabilješkama ne navodi detaljan opis konkretnih mjera i radnji prema vozaču (u nekoliko slučajeva) i suočaću (u jednom slučaju) mot.vozila reg.oznaka ....., a na kraju i njihovog izvođenja iz unutrašnjosti mot.vozila, kao ni detaljan opis radnji prilikom spoljašnjeg pregleda lica i njihovog sprovođenja do službenih prostorija; da nije bilo preduzimanja službenih mjera i radnji od strane policijskih službenika prema vozaču mot.vozila, a za kojeg je prethodno utvrđeno da je počinio prekršaj iz oblasti ZOBS-a na putevima, zakona o Javnom redu i miru i Zakona o graničnoj kontroli, te da nije sproveden izveštaj o upotrebi sredstava prinude.

5. Zaštitnik je, radi sagledavanja cjelokupnog postupanja Ministarstva unutrašnjih poslova u konkretnom slučaju, odnosno sagledavanja sproveđenja djelotvorne istrage, aktom br. 01-157/23-2 od 22.2.2023. godine, zatražio od Ministarstva unutrašnjih poslova – Odjeljenja za unutrašnju kontrolu policije, izjašnjenje da li to Odjeljenje postupa u konkretnom slučaju i ako postupa kada su bili u saznanju za navedeni događaj i kada je započet postupak, kao i dokumentaciju koja je formirana u

ovom Odjeljenju povodom navedenog događaja.

MUP – Odjeljenje za unutrašnju kontrolu policije je aktom br. 41 br. 074/23-12006 od 3.3.2023. godine, koje je primljeno u instituciju Zaštitnika 7.3.2023. godine, dostavilo izjašnjenje u kojem se navodi: da se događaj desio 15.1.2023. godine; da kada je video objavljen 17.1.2023. godine u medijima, odmah su pokrenuli postupak i formirali predmet; da je od Uprave policije zatražena cijelokupna dokumentacija koja je dostavljenja Odjeljenju 23.1.2023. godine; da su 23.1.2023. godine uputili zahtjev za izuzimanje video snimaka sa instaliranih video kamera na zajedničkom graničnom prelazu Sukobin – Murićani, za vremenski period u kojem se desio predmetni slučaj i da je naznačeni video materijal dostavljen istog dana Odjeljenju te da do momenta objavljivanja novog video snimka 21.2.2023. godine, postupak unutrašnje kontrole nije, niti je mogao biti okončan, jer se čekalo izjašnjenje državljanina Republike Albanije u vezi predmetnog događaja koje je Uprava policije zatražila preko Odsjeka za međunarodnu operativnu policijsku saradnju INTERPOL – EUROPOL – SIRENE.

Dalje je navedeno: da se objavljinjem novog video snimka u vezi sa predmetnim događajem koji je zabilježio dio događaja iz različitog ugla snimanja u odnosu na video materijale, koji su dostavljeni ovom Odjeljenju i koji je bio do tada dostupan u medijima, došlo do novih činjenica i dokaza u vezi sa postupanjem policijskih službenika u predmetnom slučaju; da su u tom smislu uzete izjave od policijskih službenika koji su uočeni na navedenom snimku, kao i od policijskih službenika koji su u vremenskom periodu u kojem se desio predmetni događaj, vršili policijske poslove na zajedničkom graničnom prelazu Sukobin-Murićani, te da je, takođe, upućena urgencija Odsjeku za međunarodnu operativnu policijsku saradnju INTERPOL-EUROPOL-SIRENE, da se što prije obezbijedi izjašnjenje državljanina Republike Albanije na okolnosti predmetnog događaja, kao i da se pribavi izjašnjenje policijskog službenika granične policije Republike Albanije, koji je obavljao poslove vođe smjene u vremenskom periodu kada se desio predmetni događaj.

Na kraju su zamolili da u odnosu na naznačeni razlog zbog kojeg postupak unutrašnje kontrole ne može biti okončan, institucija Zaštitnika pruži pomoć u tom dijelu i dostavi broj telefona oštećenog ili e-mail adresu, odnosno neki drugi podatak, kako bi uspjeli da dobiju traženo izjašnjenje na brži i efikasniji način, što je institucija Zaštitnika i uradila aktom br. 01-157/23-9 od 14.3.2023. godine.

Uz izjašnjenje su dostavili i određenu dokumentaciju, i to: dnevni raspored rada SGP I Ulcinj za 15/16.1.2023. godine; dnevnik događaja od 14.-16.01.2023. godine; patrolni list 123; sl. zab. policijskih službenika YY, YZ, WW, QQ i QW; evidencija prelaska putnika 10. – 20.1.2023. godine; Izveštaj RCGP Jug 55 br. 239/23-501/1 od 23.1.2023. godine; dopis v.d. pomoćnika direktora SGP br. 52-215/23-4660/1 od 30.1.2023. godine; dopis RCGP „Jug“ 55 broj 427/23-902 od 3.2.2023. godine; dopis RCGP „Jug“ 55 broj 225/23-903 od 3.2.2023. godine; dopis Odjeljenja za unutrašnju kontrolu policije 41 br. 045/23-29921/2 od 23.1.2023. godine sa prilogom (CD 1, CD 2 i CD 3) i izjave policijskih službenika YY, YZ, WW, QQ i QW, ZY, YX, WV i ZW.

III Utvrđene činjenice

6. Na osnovu analize video zapisa predmetnog događaja, uvidom u izjašnjenje i dokumentaciju dostavljenu od strane Uprave policije, kao i uvidom u izjašnjenje i dokumentaciju dostavljenu od strane Odjeljenja za unutrašnju kontrolu policije utvrđeno je:

- da se 15.1.2023. godine, desio incidentni slučaj na zajedničkom Graničnom prelazu Sukobin –Murićani, u kojem su policijski službenici St. GP I Ulcinj, postupali prema državljanima Republike Albanije i to: XX, XY, XZ i QQ;
- da je prethodno podnosičar pritužbe kao vozač putničkog m/v albanskih reg. oznaka ..., nepropisano prešao u suprotnu kolovoznu traku kako bi zaobišao kolonu;
- da je još jedno vozilo, u tom trenutku, učinilo isto;
- da su, komandir StGP I Ulcinj i njegov pomoćnik u civilu, prišli tada privatnim vozilom, legitimisali se vozačima službenom legitimacijom, i pokušali da regulišu saobraćaj, uputivši ta

- dva vozila da se vrate u svoju traku, od kojih je vozač jednog vozila i postupio tako;
- da su se tada, ta dva policijska službenika, uputila na GP Sukobin – Murićani, kako bi obavijestili vođu smjene da izvrši legitimisanje i provjeru vozača (podnosioca pritužbe) mot.vozila "Nissan", reg. oznaka ....;
  - da se u međuvremenu, vozilo kojim je upravljao podnositelj pritužbe, "Nissan" reg. oznaka ..., vratilo u svoju saobraćajnu traku;
  - da se uniformisani policijski službenik, zajedno sa kolegama u civilu, uputio prema vozilu za koje mu je naređeno da preduzme radnje prema istom kojim je upravljao podnositelj pritužbe i pokazao vozaču da izade iz kolone kako bi ga uputio na mjesto za detaljnu provjeru;
  - da je vozač, nakon komunikacije sa policijskim službenikom, izašao iz kolone i krenuo da postupa po naređenju;
  - da je podnositelj pritužbe odbio da pristupi mjestu koje mu je policijski službenik pokazao, već je pokušao da se vrati u svoju kolovoznu traku;
  - da mu se približavaju policijski službenici koji su bili u civilu, a koji su se prethodno udaljili sa mesta događaja;
  - da se podnositelj pritužbe dijelom vozilom vraća u svoju kolovoznu traku, dijelom ostaje u suprotnoj traci i onemogućava nesmetano odvijanje saobraćaja;
  - da policijski službenici intezivno komuniciraju sa puticima u vozilu;
  - da prilazi još najmanje dva policijska službenika na mjesto događaja;
  - da vozač, nakon ponovnog pomjeranja vozila, i dalje odbija da se uputi na mjesto na koje mu pokazuju pol. službenici, već da ostaje u koloni sa drugim vozilima;
  - da u jednom momentu, policijski službenik otvara vrata vozila podnosioca pritužbe koji je vezan sigurnosnim pojasmom, i pokušava da ga izvuče iz vozila u čemu ne uspijeva;
  - da policijski službenik koji je komunicirao sa podnosiocem pritužbe, istoga udara otvorenom šakom u predjelu lica, grubo ga stežući u predjelu usta i brade, upućujući mu riječi "koliko možeš da pričaš", a zatim i "sad bih mu vilicu slomio";
  - da ga je neko od prisutnih policijskih službenika u tom momentu upozorio da se snima događaj, na šta je isti odgovorio "neka se snima";
  - da drugi policijski službenik vidjevši da suvozač snima događaj, odmah pritrčava istom, i govori mu da ostavi telefon i pokušava da mu ga istrgne iz ruku;
  - da zatim policijski službenici izvlače iz vozila vozača i suvozača odnosno podnosioca pritužbe i njegovog sina;
  - da policijski službenik koji preduzima radnje prema vozaču, istog hvata za jaknu, u dijelu oko vrata, gurajući ga i odvlačeći ga;
  - da je prilikom izvlačenja suvozača iz vozila, isti pao na tlo;
  - da podnosioca pritužbe i njegovog sina, dva uniformisana policijska službenika koja su u tom momentu postupali prema njima, odvode do vozila koje je parkirano u blizini, kako bi izvršili radnju pregleda;
  - da policijski službenik koji je postupa prema podnosiocu pritužbe, istog najmanje dva puta grubo prislanja i odguruje na vozilo;
  - da ga u jednom momentu policijski službenik koji postupa prema podnosiocu pritužbe, istog opet hvata za prednji dio lica i steže ga, pritom govoreći mu povиšenim tonom, više puta "ćuti";
  - da nakon toga odvode lica u dežurne prostorije na graničnom prelazu;
  - da njihovo vozilo pomjera policijski službenik sa mjesta na kojem se nalazio tada;
  - da se prilikom dolaska lica u službene prostorije, tu nalazio i službenik policije Republike Albanije;
  - da policijski službenik koji je sprovodio sina podnosioca pritužbe, istog drži za okovratnik dukserice i za desnu ruku, kojom prilikom to lice nije pružalo niti pasivni niti aktivni otpor;

- da su su se lica u sl. prostorijama zadržala oko 28 minuta, nakon čega su se uputili ka svom vozilu i napustili Crnu Goru;
- da su se u vozilu sve vrijeme nalazile još dvije sestice, supruga i čerka podnosioca pritužbe, kojom prilikom je zdravstveno stanje supruge podnosioca pritužbe pogoršano;
- da u patrolnom listu koji se odnosi na taj dan, nije evidentiran događaj;
- da nijesu sačinjeni izvještaji o upotrebi sredstava prinude od strane policijskih službenika prema podnosiocu pritužbe kao ni prema njegovom sinu;
- da nije sprovedena nijedna procesna radnja prema licima, kada su dovedena u službene prostorije na graničnom prelazu Sukobin, niti da je formirana bilo kakva dokumentacija u vezi sa istim;
- da su svim opisanim dešavanjima sve vrijeme prisustvovali komandir StGP I – Ulcinj, kao i njegov pomoćnik, o kojim događajima prije nego je to od njih zatraženo, nijesu sačinili bilo kakav pisani akt radi konstatovanja da je eventualno došlo do prekoračenja ovlašćenja postupanjem policijskih službenika St. GP I Ulcinj, u konkretnom događaju;
- da je Uprava policije –Regionalni centar granične policije Jug, blagovremeno sastavila detaljan Izvještaj o postupanju policijskih službenika iz sastava StGP I - Ulcinj, prema državljanima Republike Albanije br. 55-239/501/1 od dana 23.1.2023.
- godine, koji je dostavljen pomoćniku direktora za Sektor granične policije;
- da je pomoćnik direktora za Sektor granične policije, na osnovu dostavljenog izvještaja od strane RCGP Jug, zatražio pokretanje disciplinske odgovornosti policijskih službenika zbog nesačinjavanja izvještaja o upotrebi sredstava prinude;
- da je Ministarstvo unutrašnjih poslova – Odjeljenje za kontrolu policije, pokrenulo postupak kontrole utvrđivanja zakonitosti postupanja policijskih službenika RCGP Jug, nakon što su bili upoznati sa događajem;
- da je Odjeljenje za unutrašnju kontrolu policije, sačinilo izvještaj o izvršenoj zakonitosti postupanja policijskih službenika RCGP Jug – StGP Ulcinj K.br. 3/2023 u kojem je postupajući službenik Odjeljenja za unutrašnju kontrolu policije konstatovao da smatra da je policijski službenik YY počinio težu povredu sl. dužnosti iz čl. 95 st.1 t. 4 Zakona o državnim službenicima i namještenicima (zloupotreba položaja ili prekoračenje ovlašćenja u službi), da su policijski službenici YY, GG i YZ, propustili da sačine izvještaje o upotrebi sredstava prinude što je suprotno odredbi čl.95 st.1 Zakona o unutrašnjim poslovima gdje su takvim propuštanjem postupanja počinili težu povredu službene dužnosti iz čl.173 st. 1 t.18 Zakona o unutrašnjim poslovima (nesačinjavanje izvještaja o upotrebi sredstava prinude) i da je službenik YY, propustio da u Dnevniku događaja St GP I Ulcinj evidentira predmetni događaj za koje nepostupanje je ocijenjeno da je u suprotnosti sa odredbom člana 9 st.1 Pravilnika o načinu obavljanja određenih policijskih poslova i primjeni ovlašćenja u obavljanju tih poslova.;
- da postupajući službenik Odjeljenja za unutrašnju kontrolu policije u izvještaju o izvršenoj zakonitosti postupanja policijskih službenika RCGP Jug – StGP Ulcinj K.br. 3/2023, predložio da se izvještaj, sa spisima predmeta dostavi direktoru Uprave policije, radi preduzimanja potrebnih mjera i radnji u cilju pokretanja disciplinskog postupka protiv imenovanih službenika i utvrđivanja njihove disciplinske odgovornosti, kao i da se isti Izvještaj dostavi Osnovnom državnom tužilaštvu u Ulcinju.

IV Relevantno pravo

Domaće pravo

7. Ustav Crne Gore ("Službeni list Crne Gore", br. 001/07 od 25.10.2007, 038/13 od 02.08.2013) propisuje:

“Prava i slobode ostvaruju se na osnovu Ustava i potvrđenih međunarodnih sporazuma Svi su pred zakonom jednaki, bez obzira na bilo kakvu posebnost ili lično svojstvo.” (član 17)
“Svako ima pravo na ličnu slobodu.

Lišavanje slobode dopušteno je samo iz razloga i u postupku koji je predviđen zakonom.” (član 29 stav 1 i 2)

“Jemči se dostojanstvo i sigurnost čovjeka.

Jemči se nepovrednost fizičkog i psihičkog integriteta čovjeka, njegove privatnosti i ličnih prava.

Niko ne smije biti podvrgnut mučenju ili nečovječnom ili ponižavajućem postupanju.

Niko se ne smije držati u ropstvu ili ropskom položaju.” (član 28)

“Jemči se poštovanje ljudske ličnosti i dostojanstva u krivičnom ili drugom postupku, u slučaju lišenja ili ograničenja slobode i za vrijeme izvršavanja kazne.

Zabranjeno je i kažnjivo svako nasilje, nečovječno ili ponižavajuće postupanje nad licem koje je lišeno slobode ili mu je sloboda ograničena, kao i iznuđivanje priznanja i izjava.”(član 31)

“Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore je samostalan i nezavisan organ koji preuzima mjere za zaštitu ljudskih prava i sloboda.

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda vrši funkciju na osnovu Ustava, zakona i potvrđenih međunarodnih ugovora, pridržavajući se i načela pravde i pravičnosti”. (član 81 stav 1 i 2)

8. Zakon o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda ("Službeni list Crne Gore", br. 042/11 od 15.08.2011, 032/14 od 30.07.2014, 021/17 od 31.03.2017) propisuje:

“Zaštitnik/ca samostalno i nezavisno, na načelima pravde i pravičnosti, preuzima mjere za zaštitu ljudskih prava i sloboda, kad su povrijeđena aktom, radnjim ili nepostupanjem državnih organa, organa državne uprave, organa lokalne samouprave i lokalne uprave, javnih službi i drugih nosilaca javnih ovlaštenja, kao i mjere za spriječavanje mučenja i drugih oblika nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja i kažnjavanja i mjere za zaštitu od diskriminacije.” (član 2)

“Zaštitnik/ca u vršenju svoje funkcije djeluje na način što: ukazuje, upozorava, kritikuje, predlaže ili preporučuje.

Na zahtjev organa, Zaštitnik/ca može dati mišljenje o zaštiti i unaprjeđenju ljudskih prava i sloboda.” (član 20)

„Postupak ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda pokreće se povodom pritužbe ili po sopstvenoj inicijativi.“ (član 28 stav 1)

„Nakon završetka ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda Zaštitnik/ca daje mišljenje o tome da li je, na koji način i u kojoj mjeri došlo do povrede ljudskih prava i sloboda.“(član 41)

9. Krivični zakonik Crne Gore ("Službeni list Crne Gore", br. 040/08 od 27.06.2008, 025/10 od 05.05.2010, 073/10 od 10.12.2010, 032/11 od 01.07.2011, 064/11 od 29.12.2011, 040/13 od 13.08.2013, 056/13 od 06.12.2013, 014/15 od 26.03.2015, 042/15 od 29.07.2015, 058/15 od 09.10.2015, 044/17 od 06.07.2017, 049/18 od 17.07.2018, 003/20 od 23.01.2020, 026/21 od 08.03.2021) propisuje:

“Ko zlostavlja drugog ili prema njemu postupa na način kojim se vrijeđa ljudsko dostojanstvo, kazniće se zatvorom do jedne godine.

(2) Ako djelo iz stava 1 ovog člana učini službeno lice u vršenju službe, kazniće se zatvorom od tri mjeseca do tri godine.” (član 166a)

“Ko drugom sa umišljajem pomogne u izvršenju krivičnog djela, kazniće se kao da ga je sam izvršio, a može se i blaže kazniti.

(2) Kao pomaganje u izvršenju krivičnog djela smatra se naročito: davanje savjeta ili uputstava kako da se izvrši krivično djelo, stavljanje učiniocu na raspolažanje sredstava za izvršenje krivičnog djela, stvaranje uslova ili otklanjanje prepreka za izvršenje krivičnog djela, **kao i unaprijed obećano prikrivanje krivičnog djela**, učinjoca, sredstava kojima je krivično djelo izvršeno, tragova krivičnog djela ili predmeta pribavljenih krivičnim djelom.”(član 25)

10. Zakon o unutrašnjim poslovima ("Službeni list Crne Gore", br. 044/12 od 09.08.2012, 036/13 od 26.07.2013, 001/15 od 05.01.2015, 087/18 od 31.12.2018) propisuje:

"Poličijski poslovi, u smislu ovog zakona, su:

(...) sprječavanje vršenja i otkrivanje krivičnih djela i prekršaja; pronalaženje učinilaca krivičnih djela i prekršaja i njihovo dovođenje nadležnim organima." (...) (član 10 stav 3 i 4)

"Poličijski poslovi obavljaju se sa ciljem da se obezbijedi jednak zaštita bezbjednosti, prava i sloboda, primjeni zakon i obezbijedi vladavinu prava." (član 12)

"Poličijski službenici postupaju u skladu sa Ustavom, potvrđenim međunarodnim ugovorima, zakonom i drugim propisima.

Poličijski službenici se pridržavaju standarda policijskog postupanja, a naročito onih koji proizilaze iz obaveza utvrđenih međunarodnih aktima, a odnose na dužnost služenja ljudima, poštovanje zakonitosti i suzbijanje nezakonitosti, ostvarivanje ljudskih prava, nediskriminaciju pri izvršavanju policijskih zadataka, ograničenost i uzdržanost u upotrebi sredstava prinude, zabranu mučenja i primjene nečovječnih i ponižavajućih postupaka, pružanje pomoći nastrandalim licima, obavezu zaštite tajnih i ličnih podataka, obavezu odbijanja nezakonitih naređenja i suprotstavljanje svakom obliku korupcije." (član 14)

"Poličijski službenici postupaju u skladu sa Ustavom, potvrđenim međunarodnim ugovorima, zakonom i drugim propisima.

Poličijski službenici dužni su da se pridržavaju standarda policijskog postupanja, a naročito standarda koji proizilaze iz obaveza utvrđenih međunarodnih aktima, a odnose se na dužnost služenja ljudima, poštovanje zakonitosti i suzbijanje nezakonitosti, ostvarivanje ljudskih prava, nediskriminaciju prilikom izvršavanja policijskih zadataka, ograničenost i uzdržanost u upotrebi sredstava prinude, zabranu mučenja i primjene nečovječnih i ponižavajućih postupaka, pružanje pomoći ugroženim i drugim licima kojima je pomoć potrebna, obavezu zaštite tajnih i ličnih podataka, obavezu odbijanja nezakonitih naređenja i suprotstavljanje svakom obliku korupcije i diskriminacije." (član 20)

"Poličijski službenik, u slučajevima kad je to moguće, van radnog vremena, pruža pomoć svakom licu koje se nalazi u opasnosti, sprječava vršenje krivičnih djela i radnji koje mogu da naruše javni red i mir ili ugroze bezbjednost lica i imovine, u zavisnosti od procjene i stepena ugroženosti bezbjednosti lica i imovine.

U slučaju iz stava 1 ovog člana policijski službenik, bez odlaganja, obavještava najbližu organizacionu jedinicu Policije, ostaje na licu mjesta i obezbeđuje lice mjesta do dolaska policijskih službenika koji će postupiti po njegovom obavještenju i preduzima druga policijska ovlašćenja, mjere i radnje u skladu sa zakonom.

Izuzetno, policijski službenik za vrijeme privremene spriječenosti za rad nije dužan da postupi u skladu sa stavom 1 ovog člana.

Po osnovu vršenja poslova iz stava 1 ovog člana, policijski službenik ostvaruje prava u skladu sa ovim zakonom." (član 22)

"Poličijska ovlašćenja se mogu primijeniti samo ako su ispunjeni zakonom propisani uslovi za njihovu primjenu.

Poličijski službenik je dužan da procijeni ispunjenost uslova iz stava 2 ovog člana i odgovoran je za tu procjenu.

Poličijski službenik primjenjuje policijska ovlašćenja po:

- 1) nalogu suda ili državnog tužioca;
- 2) naređenju nadređenog službenika, u skladu sa ovim zakonom;
- 3) sopstvenoj inicijativi, ako nadređeni službenik nije prisutan, a razlozi hitnosti zahtijevaju postupanje bez odlaganja.

Lice prema kome se primjenjuje policijsko ovlašćenje ima pravo da bude upoznato sa razlozima za preduzimanje policijskog ovlašćenja, da ukaže na okolnosti koje smatra bitnim u vezi sa tim, da bude

upoznato sa identitetom policijskog službenika i da traži prisustvo lica koje uživa njegovo povjerenje, kad to okolnosti omogućavaju i ako se time ne ugrožava izvršenje policijskog zadatka. (član 43)

“Policijski službenik dužan je da lice koje dovodi, prije dovođenja, na njegovom jeziku ili na jeziku koji razumije, upozna sa razlozima dovođenja i pravima: da o dovođenju obavijesti člana porodice ili treće lice od povjerenja, a ako je to lice stranac i diplomatsko konzularnog predstavnika države čiji je državljanin, odnosno predstavnika odgovarajuće međunarodne organizacije ako se radi o licu bez državljanstva ili migrantu; na advokata po sopstvenom izboru od momenta dovođenja i na zdravstveni pregled od strane doktora medicine po njegovom izboru.

Ako postoji vjerovatnoća da će lice koje treba dovesti pružiti otpor, dovođenje se može izvršiti i bez prethodnog saopštavanja razloga. (...)” (član 79 stav 1 i 2)

“Sredstva prinude, u smislu ovog zakona, su:

1) fizička snaga;

(...)

Sredstva iz stava 1 ovog člana, upotrijebiće se kad je to neophodno radi zaštite bezbjednosti ljudi, odbijanja napada i sprječavanja bješkstva, ako se davanjem upozorenja ili izdavanjem naređenja ne može izvršiti službeni zadatak.” (...)

Policijski službenik će prije upotrebe sredstva prinude na to upozoriti lice prema kome sredstvo namjerava da upotrijebi.

Izuzetno od stava 5 ovog člana, sredstva prinude se mogu upotrijebiti i bez prethodnog upozorenja, kad to upozorenje može ugroziti postizanje cilja u vršenju policijskih poslova.

Policijski službenik je prilikom upotrebe sredstava prinude dužan da štiti živote ljudi, prouzrokuje što manje povreda i materijalne štete, kao i da obezbijedi da se pomoći povrijeđenom ili ugroženom licu što prije pruži i da njegova porodica ili drugi srodnici o tome što prije budu obaviješteni.” (član 94 stav 1 tačka 1 i stav 2, 5,6 i 7)

“Pored težih povreda službene dužnosti utvrđenih zakonom kojim se uređuju prava i obaveze državnih službenika i namještenika, teže povrede službene dužnosti policijskih službenika su: (...)

17) nepodnošenje predloga za privremeno udaljenje policijskog službenika;

18) nesačinjavanje izvještaja o upotrebi sredstava prinude;

19) prikrivanje izvršenja teže povrede službene dužnosti i nepodnošenje predloga za pokretanje disciplinskog postupka; (...) (član 173 stav 1 t. 17, 18 i 19)

“Kontrola i nadzor rada Policije obezbjeđuje se parlamentarnom, građanskom i unutrašnjom kontrolom, kao i od strane Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore kad vrši poslove nacionalnog preventivnog mehanizma za zaštitu lica lišenih slobode od mučenja i drugih oblika surovog, nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja i postupa po pritužbama na rad policijskih službenika.” (član 189)

“Unutrašnju kontrolu Policije vrši posebna organizaciona jedinica Ministarstva.

U vršenju poslova iz svoje nadležnosti, unutrašnja kontrola je operativno nezavisna od Ministarstva, Policije i drugih organa državne uprave.

Rukovodilac unutrašnje kontrole za svoj rad i rad unutrašnje kontrole Policije odgovara ministru.” (član 194)

“Policijski službenik unutrašnje kontrole, u vršenju poslova unutrašnje kontrole, postupa:

(...)

7) na osnovu preporuka Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore;

(...).” (član 197 stav 1 tačka 7)

11. Pravilnik o načinu obavljanja određenih policijskih poslova i primjeni ovlašćenja u obavljanju tih poslova ("Službeni list Crne Gore", br. 021/14 od 06.05.2014, 066/15 od 26.11.2015) propisuje:

“Ovim pravilnikom propisuje se bliži način obavljanja određenih policijskih poslova i primjena ovlašćenja u obavljanju tih poslova.” (član 1)

“Policijski službenik je dužan da u vršenju policijskih poslova postupa obazrivo prema građanima, vodeći računa da ne povrijedi dostojanstvo ličnosti i da ih ne izlaže nepotrebnom uznemiravanju ili obavezama.

U vršenju policijskih poslova, policijski službenik se obraća građanima na jasan i razumljiv način i saopštava im razloge zbog kojih im se obraća.” (član 6)

“Ukoliko postoje osnovi sumnje da je izvršeno krivično djelo za koje se goni po službenoj dužnosti ili prekršaj, policijski službenik je dužan da preduzme sve potrebne mjere, a naročito da se:

1) pronađe učinilac krivičnog djela ili prekršaja, da se učinilac ili saučesnik ne sakrije ili ne pobegne;

2) otkriju i obezbijede tragovi krivičnog djela ili prekršaja i predmeti koji mogu poslužiti kao dokaz u krivičnom ili prekršajnom postupku, i

3) prikupe sva obavještenja koja bi mogla biti od koristi za uspješno vođenje krivičnog ili prekršajnog postupka.

U slučaju iz stava 1 ovog člana, ukoliko postoje osnovi sumnje da je izvršeno krivično djelo, policijski službenik će obavijestiti nadležnog državnog tužioca.” (član 23)

“Policijski službenik kontrolu i regulisanje saobraćaja na putevima vrši u uniformi, a u uslovima smanjene vidljivosti i noću uz upotrebu fluorescentnog prsluka.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, kontrolu nad vozacima i vozilima policijski službenik može vršiti u civilnom odijelu, pod uslovom da zaustavljanje vozila vrši policijski službenik u uniformi.” (član 131)

“O svakoj upotrebi sredstva prinude policijski službenik koji je upotrijebio sredstva prinude i/ili koji je naredio upotrebu sredstava prinude neposredno ili preko dežurne službe odmah obavještava nadređenog policijskog službenika, a najkasnije 24 sata od upotrebe sredstva prinude podnosi o tome izvještaj u pisanim oblicima.

U izvještaju iz stava 1 ovog člana navodi se mjesto, datum i čas upotrebe sredstva prinude, vrstu sredstva prinude, ime, prezime i jedinstveni matični broj lica protiv koga je upotrijebljeno i zašto je upotrijebljeno sredstvo prinude, druge podatke ako se radi o upotrebi sredstava prinude prema grupi ili prema životinjama, okolnosti pod kojima je sredstvo prinude upotrijebljeno, eventualne posljedice upotrebe, zakonski osnovi i način upotrebe, ime i prezime policijskog službenika koji je upotrijebio, odnosno naredio upotrebu sredstva prinude i druge činjenice i okolnosti koje su neophodne za ocjenu opravdanosti, pravilnosti i zakonitosti upotrebe sredstva prinude.

Nadređeni policijski službenik dužan je da odmah prikupiti obavještenja o okolnostima upotrebe sredstava prinude i da mišljenje o opravdanosti i pravilnosti upotrebe sredstava prinude, osim ako je za procjenu opravdanosti i pravilnosti upotrebe sredstava prinude obrazovana posebna komisija.

Nadređeni policijski službenik mišljenje iz stava 3 ovog člana, sa izvještajem policijskog službenika koji je upotrijebio sredstva prinude dostavlja rukovodiocu nadležne organizacione jedinice.

Rukovodilac nadležne organizacione jedinice sačinjava izvještaj o okolnostima upotrebe sredstava prinude koji sa svim spisima, radi ocjene zakonitosti, dostavlja ministru, u roku od 48 časova od trenutka kad je upotrijebljeno sredstvo prinude.” (član 218)

“Policijski službenik ima pravo da upotrijebi fizičku snagu radi savlađivanja otpora lica koje treba lišiti slobode, privesti, dovesti, zadržati, spriječiti u samopovrjeđivanju ili samovoljnom udaljavanju sa određenog mesta u zakonom propisanim slučajevima, kao i radi odbijanja napada od sebe, drugog lica, objekta ili prostora koji obezbjeđuje.” (član 220)

12. Kodeks policijske etike ("Službeni list Crne Gore", br. 046/13 od 02.10.2013, 042/16 od 11.07.2016) propisuje:

„Policijski službenik u obavljanju policijskih poslova postupa u skladu sa načelima utvrđenim Ustavom Crne Gore, potvrđenim međunarodnim ugovorom, zakonom i ovim kodeksom.” (član 1)

“U vršenju policijskih poslova i primjeni ovlašćenja policijski službenik dužan je da poštuje dostojanstvo, ugled i čast svakog lica prema kojem primjenjuje ovlašćenja.” (član 4)

“Policijski službenik je dužan da policijske poslove vrši na način da ne umanji svoj ugled i ugled Policije

u cjelini, poštuje dobre običaje i slijedi etička načela u dosljednom sprovođenju zakona.“ (...) (član 7 stav 1)

Međunarodno pravo

13. Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima propisuje:

“Niko neće biti podvrgnut torturi ili drugom surovom, nečovječnom ili ponižavajućem postupku ili kazni.”(član 5).

14. Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima propisuje:

“Niko neće biti podvrgnut torturi ili surovom, nečovječnom ili ponižavajućem postupku ili kazni”(...)(Član 7)

Sve države potpisnice vode računa o tome da nadležne vlasti u najkraćem roku pristupe nepristrasnoj istrazi kad god postoje osnovani razlozi da se vjeruje da je na teritoriji koja potпадa pod njihovu nadležnost počinjeno neko djelo mučenja.” (član 12).

15. UN Konvencija protiv mučenja i drugih svirepih, nehumanih ili ponižavajućih postupaka ili kazni propisuje:

“Mučenje označava svaki čin kojim se nekom licu namjerno nanose velike patnje, fizičke ili duševne, sa ciljem da se od njega ili nekog trećeg lica dobiju obavještenja ili priznanja, da se kazni za neko djelo koje je ono ili neko treće lice počinilo ili se sumnja da ga je počinilo, da se uplaši ili da se na njega izvrši pritisak ili iz bilo koje druge pobude zasnovane na bilo kakvom obliku diskriminacije, kad takav bol ili takve patnje nanosi službeno lice ili neko drugo lice koje djeluje po službenoj dužnosti ili na osnovu izričitog naloga ili pristanka službenog lica(...)” (član 1)

“Sve države potpisnice vode računa o tome da nadležne vlasti u najkraćem roku pristupe nepristrasnoj istrazi kad god postoje osnovani razlozi da se vjeruje da je na teritoriji koja potпадa pod njihovu nadležnost počinjeno neko djelo mučenja” (član 12).

16. Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda propisuje:

“Niko ne može biti podvrgnut mučenju ili nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju.” (član3).

“Konvencija jamči svim licima koja tvrde, da su bila podvrgнутa mučenju da se mogu obratiti žalbom vlastima države na čijoj teritoriji se to dogodilo, a dotična država je dužna da im to omogući, kao i da odmah ispita navode žalbe i da ujedno preduzme potrebne mere da se žalilac i eventualni svedoci zaštite od bilo kakvog maltretiranja ili zlostavljanja zbog podnošenja žalbe ili svedočenja.” (član 13). Štaviše, države su obavezne da odmah („u najkraćem roku“), po službenoj dužnosti, pokrenu nepristrasnu istragu kad god postoje osnovi sumnje da je na njihovoj teritoriji izvršen neki akt mučenja (čl 12). Dakle, mora se voditi neodložna i nepristrasna istraga, bilo po žalbi oštećenog bilo po službenoj dužnosti.

17. Evropska konvencija o sprečavanju mučenja i neljudskog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja propisuje:

„Ustanovljava se Evropski komitet za sprečavanje mučenja i neljudskog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja (u daljem tekstu: Komitet). Komitet putem posjeta osobama lišenim slobode ispituje kako se prema njima postupa sa ciljem da, ukoliko je potrebno, poveća zaštitu tih osoba od mučenja i neljudskog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja.“ (član 1)

18. Izvještaj Vladi Crne Gore o posjeti Crnoj Gori Evropskog Komiteta za sprječavanje mučenja i nečovječnog ili ponižavajuće postupanja ili kažnjavanja (KSM) od 9. do 16. oktobra 2017. godine:

„U svjetlu nalaza i zapažanja delegacije tokom posjete 2017. godine, po mišljenju KSM-a, crnogorski organi vlasti su dužni da preduzmu neophodne mjere za okončanje zlostavljanja od strane službenika za sproveđenje zakona kroz višestrani pristup, koji obuhvata: konkurentni proces zapošljavanja policijskih službenika na osnovu strogih kriterijuma za odabir; edukativni kurs za sve novozaposlene sa posebnim naglaskom na napredne metode istrage krivičnih djela; odgovornost starješina za njihove rukovodeće obaveze; primjenu odgovarajućih sankcija (krivičnih i disciplinskih) za počinioce zlostavljanja i za one koji ga ne sprječavaju; i postojanje djelotvornih i nezavisnih procedura za ispitivanje žalbi i drugih relevantnih informacija o navodnom zlostavljanju od strane policijskih službenika.“ (paragraf 15)

„Nalazi delegacije tokom ove posjete 2017. godine ukazuju na to da su lica lišena slobode i dalje pod znatnim rizikom od zlostavljanja od strane policije. Iako je primjetno da je broj navoda manji od broja onih ustanovljenih 2013. godine, što ukazuje na to da su crnogorski organi vlasti preduzeli mjere za smanjenje zlostavljanja od strane policijskih službenika, takve mjere očigledno još uvjek nisu bile djelotvorne u iskorjenjivanju zlostavljanja. Ukratko, kultura policijskog zlostavljanja još uvjek nije djelotvorno obuzdana.

U stvari, sami broj slučajeva na koje je delegacija naišla tokom posjete 2017. u vezi sa zlostavljanjem, zahtijeva hitno i odlučno djelovanje nadležnih organa. Crnogorski organi vlasti moraju da uvide da postojanje zlostavljanja od strane policijskih službenika predstavlja činjenicu, da to nije rezultat nekolicine grubih policajaca, već da je riječ o prihvaćenoj praksi unutar postojeće policijske kulture, posebno među kriminalističkim inspektorima. Nadležni organi bi trebalo da temeljno istraže sva sredstva kako bi osigurali da poruka o nultoj toleranciji zlostavljanja pritvorenih lica dođe do službenika za sproveđenje zakona na svim nivoima; trebalo bi ih navesti da spoznaju, kroz konkretnе aktivnosti, da je država odlučna da iskorijeni zlostavljanje lica lišenih slobode. Borba protiv zlostavljanja podrazumijeva ne samo usvajanje odgovarajućih pravnih normi, već i preuzimanje potrebnih mera kako bi se osigurala njihova primjena.“ (paragraf 14)

„Odjeljenje za unutrašnju kontrolu Ministarstva unutrašnjih poslova ima mandat da istraži bilo koju vrstu policijskog neprimjerenog ponašanja na sopstvenu inicijativu ili na osnovu pritužbi građana, preporuka Savjeta za građansku kontrolu policije i Ombudsmana, kao što je predviđeno Zakonom o unutrašnjim poslovima. Odjeljenje za unutrašnju kontrolu ispituje zakonitost policijskih akcija i ocjenjuje istinitost navoda, i ako utvrdi osnov za ove navode, podnosi svoje zaključke nadležnom tužiocu, ukoliko utvrdi moguće elemente krivične odgovornosti policijskih službenika, ili disciplinskom tužiocu Ministarstva unutrašnjih poslova u slučaju kršenja etičkog kodeksa. (...)“ (paragraf 18)

Praksa Evropskog suda za ljudska prava

19. U presudi Zličić protiv Srbije¹, Sud je naveo da kada je pojedinac lišen slobode ili se generalno suočava sa licima koja sprovode zakon, svako pribjegavanje fizičkoj sili koja zaista nije neophodna uslijed ponašanja lica koje je lišeno slobode umanjuje ljudsko dostojanstvo i u načelu predstavlja povredu prava iz člana 3 Evropske konvencije o ljudskim pravima. Sud naglašava da se izraz „u načelu“ ne može shvatiti kao da podrazumijeva da možda postoji situacije u kojima donošenje takvog zaključka o povredi nije opravdano jer navedeni prag surovosti nije dosegnut. Svako zadiranje u ljudsko dostojanstvo udara u samu suštinu Konvencije. Iz tog razloga, svako ponašanje lica koja sprovode zakon prema nekom licu, kojim se unižava njegovo ljudsko dostojanstvo, predstavlja povredu člana 3. Konvencije. To se naročito odnosi na njihovu primjenu fizičke sile protiv lica, koja nije zaista neophodna zbog njegovog ponašanja, kakav god efekat ona imala na lice o kojem je riječ.

¹ Zličić protiv Srbije, prestavka br. 73313/17 i 20143/19, stav 91.

V ZAKLJUČNA OCJENA

20. Incijalnu službenu radnju prema podnosiocima pritužbe XX i njegovom sinu XY su obavili YZ i ZZ u civilu na graničnom prelazu Sukobin-Murićani na kojem inače rade, a koji su i sami predmetnom prilikom putovali.

Radnju su preduzeli uslijed činjenice da su dva vozila od kojih je jednim upravljao MXY, nepropisno prešla u suprotnu kolovoznu traku kako bi zaobišli formiranu kolonu vozila i na taj način onemogućili redovno odvijanje saobraćaja na graničnom prelazu. Sa tim u vezi, službenici YY i YZ su zahtjevali od XY da se vrati u svoju kolovoznu traku i da ne ometa saobraćaj, a nakon što je odbio da postupi po naređenju na mjesto vozača je prešao njegov otac, a on na mjesto suvozača. Podnositelj pritužbe XX je takođe odbio ponovljeno naređenje da vrati vozilo u pripadajuću traku, kao i da da dokumente na uvid.

21. Navedeno postupanje službenika YY i YZ je u skladu sa čl. 22, st. 1 Zakona o unutrašnjim poslovima kojim je propisano da policijski službenik, u slučajevima kad je to moguće, van radnog vremena, pruža pomoć svakom licu koje se nalazi u opasnosti, sprječava vršenje krivičnih djela i radnji koje mogu da naruše javni red i mir ili ugroze bezbjednost lica i imovine, u zavisnosti od procjene i stepena ugroženosti bezbjednosti lica i imovine.

Međutim, Zaštitnik primjećuje da, u konkretnom slučaju, službenici u civilu nijesu postupili u skladu sa odredbom člana 131 Pravilnika o načinu obavljanja određenih policijskih poslova i primjeni ovlašćenja u obavljanju tih poslova, kojom je propisano: "Policijski službenik kontrolu i regulisanje saobraćaja na putevima vrši u uniformi, a u uslovima smanjene vidljivosti i noću uz upotrebu fluorescentnog prsluka. Izuzetno od stava 1 ovog člana, kontrolu nad vozačima i vozilima policijski službenik može vršiti u civilnom odijelu, pod uslovom da zaustavljanje vozila vrši policijski službenik u uniformi."

22. Službenici u civilu nijesu legitimisali podnosioca pritužbe i izvršili njegovu kontrolu, već su ga uputili na granični prelaz radi vršenja kontrole lica i vozila.

Utvrđeno je da su podnosioci pritužbe XX i XY, više puta odbili da postupe po izdatim naređenjima policijskih službenika, čime su se stekli uslovi za upotrebu sredstava prinude shodno odredbi čl. 94, st. 2 Zakona o unutrašnjim poslovima kojom je propisano da će se sredstva prinude upotrijebiti, između ostalog, ako se davanjem upozorenja ili izdavanjem naređenja ne može izvršiti službeni zadatak.

23. Nakon što su podnosioci pritužbe pristupili graničnom prelazu, prvi fizički kontakt sa XX je ostvario uniformisani policijski službenik QQ na način da ga je uhvatio za tijelo i za glavu i pokušao da ga izvuče iz vozila, iako je podnositelj pritužbe bio vezan sigurnosnim pojasmom. Opisano postupanje je vidno uznenimirilo podnosioca pritužbe.

Službenik XY je prišao službeniku QQ i pokušao da ga udalji od ponosioca pritužbe koja radnja je imala odvraćajući efekat na službenika QQ koji je prestao sa opisanim postupanjem prema podnosiocu pritužbe.

Drugi fizički kontakt, neposredno nakon prvog, je ostvaren kada je službenik QQ kroz otvoreni prozor vozačevih vrata, udario podnosioca pritužbe otvorenom šakom u predjelu lica, a zatim ga uhvatio rukom u predjelu usta u kom stisnutom položaju ruke mu je uputio riječi: „koliko možeš da pričaš“ i „kako bih mu vilicu slomio“. Službenik u civilu YZ je prisustvovao i ovom događaju i odvratio ga od daljeg ovakvog postupanja prema podnosiocu pritužbe.

I treći fizički kontakt sa podnosiocem pritužbe je ostvario službenik QQ na način što je podnosioca pritužbe izveo iz vozila, odvodeći ga do parkiranog civilnog vozila radi vršenja radnje pregleda lica. Tom prilikom je podnosioca pritužbe više puta bacio grubo na vozilo, zatim ga udario po nogama bez

prethodnog izdavanja naređenja da raširi noge, a zatim ga uhvatio i stegao otvorenom šakom u predjelu lica, govoreći mu „ćuti, ćuti“. Reagovao je službenik YX, na način što je službenika QQ uhvatio za ruke, očigledno kako bi ga zaustavio u opisanom postupanju. Nakon završene radnje, podnositelj pritužbe je odveden do službenih prostorija na GP Sukobin- Murićani.

24. Opisano postupanje službenika QQ nije u skladu sa članom 20 Zakona o unutrašnjim poslovima, kojim je propisano da policijski službenici postupaju u skladu sa Ustavom, potvrđenim međunarodnim ugovorima, zakonom i drugim propisima, te da su dužni da se pridržavaju standarda policijskog postupanja, a naročito standarda koji proizilaze iz obaveza utvrđenih međunarodnim aktima, a odnose se na ograničenost i uzdržanost u upotrebi sredstava prinude i zabranu mučenja i primjene nečovječnih i ponižavajućih postupaka. Navedeno iz razloga što su opisane radnje prema podnositiocu pritužbe preduzete očigledno iz revolta odnosno u znak odmazde što nije postupio u skladu sa naređenjima, a ne na način i pod uslovima propisanim čl. 94 Zakona kojim se bliže uređuje upotreba sredstava prinude.

Evropski sud za ljudska prava je, u predmetu Zličić protiv Srbije, naveo da kada je pojedinac liшен slobode ili se generalno suočava sa licima koja sprovode zakon, svako pribjegavanje fizičkoj sili koja zaista nije neophodna uslijed ponašanja lica koje je lišeno slobode umanjuje ljudsko dostojanstvo i u načelu predstavlja povredu prava iz člana 3 Evropske konvencije o ljudskim pravima. Svako zadiranje u ljudsko dostojanstvo udara u samu suštinu Konvencije. Iz tog razloga, svako ponašanje lica koja sprovode zakon prema nekom licu, kojim se unižava njegovo ljudsko dostojanstvo, predstavlja povredu člana 3. Konvencije. To se naročito odnosi na njihovu primjenu fizičke sile protiv lica, koja nije zaista neophodna zbog njegovog ponašanja, kakav god efekat ona imala na lice o kojem je riječ. Kako bi, shodno praksi Evropskog suda za ljudska prava, određeno postupanje mogao kvalifikovati kao mučenje ili nečovječno ili ponižavajuće postupanje Zaštitnik mora uzeti u obzir razliku proisteklu iz čl. 3 Evropske konvencije upravo između mučenja i nečovječnog i ponižavajućeg postupanja. Kao što je ranije utvrđeno, ova razlika omogućava da se posebna stigma „mučenja“ pripše samo namjernom nečovječnom postupanju koje prouzrokuje izuzetno ozbiljne i surove patnje.²

25. U konkretnom slučaju policijski službenik QQ postupao je u službenom svojstvu, očigledno sa namjerom kod podnositoca pritužbe izazove bol i patnju. Podnositelj pritužbe se nalazio u bespomoćnom položaju, posebno pri činjenici da je postupajući službenik očigledno snažnije tjelesne konstitucije i znatno mlađe životne dobi.

Međutim, kako nijesu evidentirane tjelesne povrede kod podnositoca pritužbe, zaključuje se da nije dostignut stepen surovosti i patnje koji mučenje podrazumijeva. Mučenje je kvalifikovani (teži) oblik zlostavljanja i on se razlikuje od drugih oblika zlostavljanja zbog toga što se žrtvi nanosi bol i patnja većeg inteziteta. Prema Konvenciji, mučenje postoji samo kada se žrtva trpi veliki bol (fizički ili psihički). Nečovječno postupanje prema praksi Evropskog suda za ljudska prava znači zlostavljanje koje je po intenzitetu blaže od mučenja i koje najčešće podrazumijeva nanošenje tjelesnih povreda uz ozbiljne fizičke ili mentalne patnje.³ Najčešće je to udaranje, svejedno da li rukama, nogama ili raznim za to podesnim, pa i nepodesnim predmetim, kao u konkretnom slučaju.

26. U odnosu na postupanje službenika QY prema drugom podnositoci pritužbe XY, koje se sastoji u tome da ga je službenik onemogućavao da telefonom snimi postupanje službenika prema njegovom ocu na način što je pokušao da mu otme telefon i da ga izvuče iz vozila, Zaštitnik primjećuje da ni ovom prilikom nijesu bili ispunjeni uslovi iz člana 94 Zakona o unutrašnjim poslovima. Na osnovu dostavljenih video zapisa se zaključuje da podnositelj pritužbe XY nije bio upozoren da svojom radnjom ometa rad policijskog službenika, niti da će se u odnosu na njega primijeniti sredstva prinude. Ovo lice se, prilikom

² Aksoy protiv Turske, predstavka br. 21987/93, stav 63 i 64;

³ Irska protiv Ujedinjenog Kraljevstva, predstavka br. 5310/71, stav 167;

izvačenja iz vozila, našlo na tlu (na osnovu video zapisa nije moguće zaključiti da li sam sapleo kako službenici navode ili ga je neko od službenika oborio na tlo), iako nije pružao bilo kakvu vrstu otpora niti mu je bilo izdato naređenje da izadje iz vozila, čime bi mu bila data mogućnost da postupi po naređenju. XY je zatim odveden do vozila i nakon završene radnje pregleda, odveden do službenih prostorija na graničnom prelazu. Prilikom dovođenja do službenih prostorija podnosioca pritužbe, policijski službenici koji su ga dovodili su ga držali za okovratnik sportske majice i vukli ga, pritom držeći ga za desnu ruku iako nije pružao bilo kakav otpor.

27. Zaštitnik podsjeća da je prema definiciji Evropskog suda za ljudska prava, ponižavajuće postupanje ono postupanje koje kod žrtve izaziva osjećaj straha, očaja i manje vrijednosti, koje žrtvu može da ponizi i unizi, kao i ono koje ponižava ili unižava pojedinca, time što ne pokazuje poštovanje za njeno ili njegovo ljudsko dostojanstvo ili ga narušava ili koje izaziva osjećaj straha ili manje vrijednosti koji može da umanji njegovu ili njenu moralnu i fizičku otpornost. Da bi potpao pod zabranu ponižavajućeg postupanja (odnosno zlostavljanja uopšte), postupak mora da pređe jednu minimalnu granicu invazivnosti i/ili da dovede do posledica koje nisu trivijalne. Ta se granica ne može kvantifikovati niti fiksirati na neki drugi način, i to iz dva razloga. Prvo, zato što je ona po prirodi stvari relativna i zavisi od okolnosti konkretnog slučaja i, drugo, zato što se ona vremenom mijenja.⁴ U odnosu na podnosioca pritužbe je učinjena vjerovatnim minimalna granica invazivnosti koja potпадa pod opseg zaštite člana 3 Konvencije.

28. Iz službenih zabilješki br. 37/23, 38/23, 41/23 i 42/23, proističe da su XY i XX sprovedena, odnosno dovedena u službene prostorije radi utvrđivanja identiteta. S tim u vezi, Zaštitnik podsjeća na inicijativu koju je podnio u vezi sa primjenom policijskog ovlašćenja-radnje dovođenja, jer utvrđivanje identiteta nije predviđeno kao razlog za sprovođenje radnje dovođenja i kao takvo nema zakonsko uporište.⁵

29. U odnosu na podnositeljku pritužbe XZ odnosno navode pritužbe da se onesvijestila zbog cijelog incidenta koji se desio, te da su "više puta pokušavali da joj uzmu telefon te da su vršili pritisak na nju da od nje dobiju video zapis", Zaštitnik nakon sprovedenog ispitnog postupka nije mogao utvrditi činjenice i oklonosti na osnovu kojih bi, van razumne sumnje, zaključio da je došlo do povrede člana 3 Konvencije. Zaštitnik podsjeća da, prema standardu Suda, takvi dokazi mogu da slijede iz istovremenog postojanja dovoljno snažnih, jasnih i međusobno saglasnih zaključaka ili sličnih neosporenih činjeničnih prepostavki.

Zaštitnik smatra da je za utvrđivanje povrede člana 3 Konvencije na štetu podnositeljke pritužbe, potrebno preduzimanje mjera i radnji kao što su saslušanje svjedoka i druge procesne radnje, kako bi se utvrdila uzročno posledična veza između eventualnih posljedica i samog događaja. Iz službene zabilješke br. 36/23 od 16. januara 2023. godine, postupajuće policijske službenice proizilazi: „starija gospođa nije odgovarala, a po gestikulaciji lica i izgledu sam vidjela da joj je pozlilo. U tom trenutku sam molila da mi neko donese vodu kako bih joj pomogla pridržavajući je da ne padne. Istoj sam dala vode, a tada mi prilazi crnogorski državljanin koji se zatekao u blizini a koji je po struci doktor i pruža joj pomoć, nakon čega se ista osjećala bolje.“ Ovi navodi navodi ne korenspondiraju sa događajem koji je zabilježen na video zapisu na kojem se vidi da podnositeljka pritužbe leži na prednjem dijelu vozila dok joj daju vodu za piće kako bi joj bilo bolje, te se ne može utvrditi sa sigurnošću da li je policijska službenica zaista pružila pomoć i da li su prethodno i koje mjere i radnje preuzele prema podnositeljki pritužbe.

⁴ Zabranu zlostavljanja – priručnik za policiju i zatvorsko osoblje, dr Ivan Janković.

⁵ Inicijativa dostupna na:

https://www.ombudsman.co.me/docs/1657194183_inicijativa%20za%20izmjenu%20zakona%20o%20unutra--njim%20poslovima.pdf.

Preduzimanje svih ovih radnji nije u mandatu Zaštitnika i po prirodi spada u domen tužilačko-sudskog postupka. Kod ovakvog stanja stvari, a imajući u vidu da je Osnovno državno tužilaštvo u Ulcinju, kao jedinstven i samostalan organ, koji se bavi gonjenjem učinilaca krivičnih djela za koje se gonjenje preduzima po službenoj dužnosti, odmah formiralo predmet i pokrenulo izviđajni postupak, očekujemo da će Osnovno državno tužilaštvo sprovesti postupak u razumnom roku i da će nas obavijestiti o ishodu postupanja. Cijeneći ustavni položaj, značaj i ulogu Državnog tužilaštva, kao jedinstvenog i samostalnog organa, koji vrši poslove gonjenja učinilaca krivičnih djela i drugih kažnjivih djela koja se gone po službenoj dužnosti, Zaštitnik ukazuje da je neophodno pravovremeno i ažurno postupati, uz omogućavanje podnosiocu pritužbe dostupnosti samog postupka, u mjeri u kojoj je to potrebno za zaštitu njegovih prava.

Stoga, u slučaju odugovlačenja postupka u dijelu postupanja Osnovnog državnog tužilaštva u konkretnom slučaju, podnosioci pritužbe se mogu iznova obratiti Zaštitniku. Zaštitnik podsjeća da je standard „djelotvorne istrage“ na međunarodnom planu najviše razvio Evropski sud za ljudska, postupajući na osnovu članova 2, 3 i 8 EKLJP, kojima se garantuje pravo na život, zabrana mučenja, nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja i kažnjavanja, te zaštita psiho-fizičkog integriteta, zajedno sa članom 1 EKLJP, kojim se nalaže da država obezbijedi primjenu svih prava iz EKLJP svim osobama u njenoj nadležnosti. Da bi se smatrala djelotvornom, Zaštitnik ukazuje da istraga u načelu treba da bude takva da može dovesti do utvrđivanja činjenica o zlostavljanju, kao i do identifikovanja i kažnjavanja svih odgovornih učinilaca.⁶ Da bi se istraga smatrala djelotvornom, ona mora da zadovolji nekoliko zahtjeva koji su razrađeni u praksi Evropskog suda za ljudska prava: 1) nezavisnost i nepristrasnost; 2) hitnost; 3) temeljnost; 4) učešće žrtve, tj. oštećenog lica; 5) kontrola javnosti; 6) odgovarajuće kažnjavanje odgovornih učinilaca. Blagovremenost i ažurnost su suštinske komponente djelotvorne istrage. Pored toga što predstavlja operativni imperativ, standard blagovremenosti služi održavanju javnog povjerenja u vladavinu prava i sprječavanje nastanka pristrasnosti putem tolerancije nezakonitih akata. Zaštitnik podsjeća da se hitno blagovremeno postupanje državnih organa u ispitivanju navoda o zlostavljanju smatra ključnim za očuvanje povjerenja javnosti u njihovu privrženost vladavini prava i otklanjanje sumnji da vlast ima tendenciju da zataškava ili toleriše nezakonite radnje državnih službenika.⁷

30. Analizirajući postupanje MUP-a - Odjeljenja za unutrašnju kontrolu policije, Zaštitnik nalazi, da su postupili odmah nakon saznanja za događaj iz medija, odnosno zatražena je dokumentacija od strane Uprave policije o predmetnom događaju i izuzet je video materijal sa nadzornih kamera na graničnom prelazu. Na osnovu ovih i drugih radnji donijet je Izvještaj o izvršenoj kontroli zakonitosti postupanja policijskih službenika RCGP „Jug“, prema građanima Republike Albanije dana 15.1.2023. godine, K.br. 3/2023, u kojem je postupajući službenik Odjeljenja za unutrašnju kontrolu policije konstatovao da smatra da je policijski službenik XX počinio težu povredu sl. dužnosti iz čl. 95 st.1 t. 4 Zakona o državnim službenicima i namještenicima (zloupotreba položaja ili prekoračenje ovlašćenja u službi), da su policijski službenici QQ, QY i YY, propustili da sačine izvještaje o upotrebi sredstava prinude što je suprotno odredbi čl.95 st.1 Zakona o unutrašnjim poslovima gdje su takvim propuštanjem postupanja počinili težu povredu službene dužnosti iz čl.173 st. 1 t.18 Zakona o unutrašnjim poslovima (nesačinjavanje izvještaja o upotrebi sredstava prinude) i da je službenik QY, propustio da u Dnevniku događaja St GP I Ulcinj evidentira predmetni događaj za koje nepostupanje je ocijenjeno da je u suprotnosti sa odredbom člana 9 st.1 Pravilnika o načinu obavljanja određenih policijskih poslova i

⁶ Vidjeti, na primjer, presude ECtHR u predmetima Milić i Nikezić protiv Crne Gore, predstavke br. 54999/10 i 10609/11, st. 91–92, Siništaj i drugi protiv Crne Gore, predstavke br. 1451/10, 7260/10 i 7382/10, st. 144–145, Assenov i drugi protiv Bugarske, predstavka br. 24760/94, stav 102

⁷ Bati i drugi protiv Turske, predstavke br. 33096 i 57834/00, stav 136.

primjeni ovlašćenja u obavljanju tih poslova, te je predložio da se izvještaj, sa spisima predmeta dostavi direktoru Uprave policije, radi preuzimanja potrebnih mjera i radnji u cilju pokretanja disciplinskog postupka protiv imenovanih službenika i utvrđivanja njihove disciplinske odgovornosti, kao i da se isti Izvještaj dostavi Osnovnom državnom tužilaštvu u Ulcinju.

31. Zaštitnik primjećuje da su se YY i YZ, o spornom događaju izjasnili tek nakon što je pokrenut postupak kontrole. Prethodno, nijesu konstatovali da je upravo YZ kao jedan od starješina sprečavao policijskog službenika QQ u vršenju nezakonitih radnji kako je ranije detaljno opisano. Iz službenih zabilješki, br. 38/23 policijskog službenika QY i br. 37/23 policijskog službenika QQ, proističe da nijesu koristili sredstva prinude tokom kritičnog događaja.

32. Niti jedan policijski službenik koji je bio prisutan tokom spornog događaja, nije u svojoj službenoj zabilješci naveo da se desio fizički kontakt kako je već opisano. Zaštitnik i ovom prilikom ukazuje na kontinuitet loše prakse sačinjavanja službenih zabilješki koje ne korespondiraju sa sadržinom video zapisa.⁸

33. Zaštitnik još jednom podsjeća da borba protiv izuzimanja od odgovornosti mora početi kod kuće, tj. u okviru same službe (policijske ili zatvorske, vojnih vlasti, itd.). U mnogim slučajevima, kada uslijede tvrdnje da je došlo do zlostavljanja od strane službenog lica, kolege se iz lojalnosti drže zajedno i uzajamno pomažu, a ponekad čak i prikrivaju protivzakonite postupke drugih kolega.⁹ Ovakvo postupanje nije u skladu ni sa stavom Evropskog komiteta za sprječavanje mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja koji je našoj državi još 2008. godine preporučio da je potrebna „pozitivna akcija, putem obuke i primjerom, da bi se promovisala kultura u kojoj se smatra ispravnim i profesionalno isplativim biti u timu koji se uzdržava od pribjegavanja zlostavljanju i gdje je ispravni postupak prijaviti zlostavljanje koje su počinile kolege. Mora postojati jasno shvatanje da se odgovornost za zlostavljanje proteže dalje od samih počinilaca na sve one koji znaju, ili bi trebalo da znaju na osnovu svog položaja da se zlostavljanje dešava, a ne preuzimaju radnje na njegovom sprječavanju niti ga prijavljuju. To podrazumijeva postojanje jasne linije izvještavanja, kao i usvajanje zaštitnih mjera za osobe koje prijavljuju zlostavljanje.“¹⁰

34. Štaviše, Zaštitnik primjećuje da bi, u opisanim okolnostima, napori podnoscica pritužbe da dokaže zlostavljanje vjerovatno bili uzaludni bez postojanja video zapisa.

35. Dalje, Zaštitnik primjećuje da je Odjeljenje za unutrašnju kontrolu propustilo da ispita da li su se u radnjama YY i YZ stekli uslovi za predlaganje pokretanja disciplinskog postupka upravo zbog prikrivanja teže povrede službene dužnosti i nepodnošenje predloga za pokretanje disciplinskog postupka, shodno odredbi čl. 173 st. 1 t. 19 Zakona o unutrašnjim poslovima, kao i drugih službenika koji su očigledno sačinili službene zabilješke koje ne opisuju u potpunosti sadržinu video zapisa.

Zaštitnik podsjeća da će, ako se na informaciju koja ukazuje na zlostavljanje ne reaguje brzo i efikasno „službena lica koja su sklona zlostavljanju osoba lišenih slobode brzo povjerovati – i to s razlogom – da to mogu da čine nekažnjeno. Svi naporи uloženi u promovisanje ljudskih prava, putem stroge selekcije prilikom zapošljavanja i stručne obuke, biće osuđeni na neuspjeh. Ako se ne budu preuzimale efikasne mjere, sve osobe koje su u pitanju – kolege, viši rukovodioci u policiji, istražni organi – doprinijeće koroziji onih vrijednosti koje čine samu osnovu demokratskog društva.“¹¹

⁸ Mišljenje Zaštitnika 01-750/21-4 od 9.12.2022. godine; Mišljenje Zaštitnika 01- 598/21-8 od 25.1.2022. godine.

⁹ Opšti izvještaj CPT-a br. 14 – Borba protiv nekažnjivosti mučenja, 2004, stav 26.

¹⁰ Izvještaj o posjeti Crnoj Gori Evropskog komiteta za sprječavanje mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja, obavljenoj od 15. do 22. septembra 2008. godine, stav 16.

¹¹ Opšti izvještaj CPT-a br. 14 – Borba protiv nekažnjivosti mučenja, 2004, stav 25.

36. Zaštitnik još jednom podsjeća na nalaze Evropskog komiteta za sprječavanje mučenja, koji je dat u odnosu na Crnu Gori 2017. godine, a koji je ukazao na dužnost vlasti da preduzmu neophodne mjere za okončanje zlostavljanja od strane službenika za sprovođenje zakona kroz, između ostalog i odgovornost starješina za njihove rudeće obaveze; primjenu odgovarajućih sankcija (krivičnih i disciplinskih) za počinioce zlostavljanja i za one koji ga ne sprječavaju; i postojanje djelotvornih i nezavisnih procedura za ispitivanje žalbi i drugih relevantnih informacija o navodnom zlostavljanju od strane policijskih službenika. (paragraf 15).

37. Primijenjeno na okolnosti konkretnog sučaja, zaključuje se da postupanje policijskih službenika prema podnosiocu pritužbe XX u konkretnom slučaju nije bilo u skladu sa članom 20, članom 77 i članom 94 Zakona o unutrašnjim poslovima kao i članom 3 Evropske konvencije, iz kog razloga je došlo do povrede člana čl.28, st. 3 Ustava Crne Gore. Takođe, postupanje policijskih službenika prema podnosiocu pritužbe XY nije bilo u skladu sa članom 20, članom 77 i članom 94 Zakona o unutrašnjim poslovima kao i članom 3 Evropske konvencije iz kojeg razloga je došlo do povrede člana čl.28, st. 3 Ustava Crne Gore.

Polazeći od toga da je institucija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda u Crnoj Gori ustanovljena u cilju zaštite i unaprijeđenja ljudskih prava i sloboda zajamčenih Ustavom, zakonom, ratifikovanim međunarodnim ugovorima o ljudskim pravima i opšte prihvaćenim pravilima međunarodnog prava i u cilju jačanja vladavine prava, a pridržavajući se i načela pravde i pravičnosti, u skladu sa članom 41 stav 2 Zakona o Zaštitiku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore

PREPORUČUJE

Ministarstvu unutrašnjih poslova – Odjeljenju za unutrašnju kontrolu policije:

- a) da ispita postojanje odgovornosti postupajućih starješina komandira Stanice granične policije I – Ulcinj XX i pomoćnika komandira XX u vezi sa članom 173 stav 1 tačka 19 Zakona o unutrašnjim poslovima;
- b) da ispita postojanje odgovornosti službenika koji su u vezi sa konkretnim događajem, a za potrebe vođenja postupka pred Odjeljenjem za unutrašnju kontrolu policije, sačinili službene zabilješke koje ne korespondiraju sa sadržinom dostupnih video zapisa.

Upravi policije da:

- c) da u budućem postupanju dosljedno postupaju u skladu sa članom 20, članom 77 i članom 94 Zakona o unutrašnjim poslovima;
- d) obezbijedi dosljedno poštovanje nacionalnih propisa, potvrđenih međunarodnih ugovora i opšteprijhvaćenih pravila međunarodnog prava koji se odnose na poštovanje ljudskih prava prilikom preuzimanja radnji iz svoje nadležnosti, sa posebnim akcentom na obezbjeđivanje nulte tolerancije zlostavljanja.

Ministarstvo unutrašnjih poslova – Odjeljenje za unutrašnju kontrolu policije je dužno da u skladu skladu sa članom 41 stav 2 Zakona o Zaštitiku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore, u roku od 30 dana od dana prijema ovog Mišljenja, dostavi Zaštitniku izvještaj o preduzetim mjerama i radnjama radi realizacije datih preporuka (preporuke a i b).

Institucija Zaštitnika će poštovanje preporuka datih Upravi policije (preporuke c i d) pratiti u kontinuitetu.

ZAMJENICA ZAŠTITNIKA
LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE
Mirjana Radović

Dostaviti:

- podnosiocu pritužbe;
- Osnovnom državnom tužilaštvu u Ulcinju – na upoznavanje;
- Ministarstvu unutrašnjih poslova – Odjeljenju za unutrašnju kontrolu policije;
- Upravi policije - direktoru;
- Regionalnom centru granične policije Jug;
- a/a.